

Hyvinvointi- ja turvallisuus- kertomus sekä -suunnitelma 2022-2025

Ranuan kunnanhallitus 11.12.2023 228 §
Ranuan kunnanvaltuusto x.xx.2023 xx §

Sisällysluettelo

OSA I, sivut 2-27

- 1. Johdanto**
- 2. Ranuan kunnan hyvinvointikertomus**

OSA II Valtuustokauden suunnitelmat, sivut 28-

- 1. Kuntastrategian painotukset ja linjaukset**
- 2. Hyvinvoinnin edistämistä tukevat ohjelmat, suunnitelmat ja säädökset**
- 3. Valtuustokauden painopistealueet eri ikäryhmille**

1. Johdanto

Kuntalain 1§:n (410/2015) perusteella kunnan perustehtävä on asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Sosiaali- ja terveydenhuoltolain (612/2021) 6§ todetaan, että kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin, kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Kunnan strategisessa suunnittelussa asetetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määritellään tavoitteita tukevat toimenpiteet. Kunnassa otetaan päätöksenteossa huomioon päätöksensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin. Kunnan eri toimialat tekevät yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. Kunnassa on nimetty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho.

Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä raportoidaan valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle kerran valtuustokaudessa valmistellaan laajempi hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen on kunnan perustoimintaa.

Ihmisten hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavat monet kunnan hoitamat tehtävät mm. moniammatillinen yhdyskuntasuunnittelu, turvallisuus, liikunta- ja kulttuuripalvelut, varhaiskasvatus, nuorisotyö, koulutus, työpaikat.

Hyvinvoinnin ja arjen turvallisuuteen vaikuttavat samat asiat ja niitä edistetään yhteisillä toimenpiteillä.

2. Ranuan kunnan hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus

Ranuan kunnan kuntastrategia on vahvistettu 13.6.2022 Valtuuston kokouksessa. Ranuan visio on, rohkeasti uudistuva ja yritteliäs kunta, jonka elinvoima kumpuaa aktiivisesta yhteisöstä sekä monipuolisesta elinkeinoelämästä ja rikkaasta luonnosta. Strategian neljä päämäärää ovat 1) Kasvuhakuinen kunta 2) Hyvinvoiva kuntalainen 3) Elinvoimainen ja kansainvälistyvä yritystoiminta 4) Kestävä elinympäristö. Strategian päämäärille on asetettu valtuustokautta koskevia tarkempia tavoitteita. Lisäksi on määritelty konkreettisia tekoja tavoitteiden ja päämäärien saavuttamiseksi.

[Ranuan kuntastrategia](#)

Hyvinvointikertomuksessa on käyty läpi eri painopistealueiden toteutumista ja vaikutuksia. Eri palvelualueet ovat huomioineet talous- ja toimintasuunnitelmissa hyvinvointisuunnitelman, toimenpiteet ja resurssit. Ranuan kunnalle on tärkeää, että viranomaisyhteistyö turvallisuustyössä on ollut sujuvaa ja tärkeinä yhteistyötahoina ovat toimineet poliisi ja pelastuslaitos. Kunnan valmiussuunnitelmaan on kirjattu kaikki yhteistyötahot eri kriisitilanteissa sekä heidän kanssaan tehtävä yhteistyö. Ranuan kunnan kriisityöryhmä antaa akuutin henkisen sekä käytännön avun. Lisäksi kriisityöryhmä informoi tarvittaessa nuorisotyön ammattilaisia tehostetun nuorisotyön kriisitilanteet asiakirjan mukaisesti. Ranuan kunta on osallistunut Lapin alueella järjestettäviin valmiusharjoituksiin ja kuntaan on laadittu valmiusviestintäsuunnitelma sekä kirjattu valmiuskeskuksen toiminnan yhdyshenkilöt. Varautumissuunnittelussa on ollut mukana eri yhteistyöverkostoja esim. liikenneturvallisuustyöryhmä sekä alueen eri yrittäjät matkailun

turvallisuuden edistämiseksi.

Liikenneturvallisuustyöryhmä on poikkihallinnollinen ja siinä ovat olleet ja ovat edustettuina tekniset palvelut, varhaiskasvatus, perusopetus, lukio, nuorisovaltuuston edustaja, nuorisotoimi, sosiaali- ja terveystoimi. Kunnan edustajien lisäksi siihen ovat kuuluneet poliisin, pelastustoimen, seurakunnan nuorisotyö, eläkeliiton, Liikenneturvan ja Lapin ELY-keskuksen edustajat.

Liikenneturvallisuustyöryhmä on toteuttanut lähinnä liikennekasvatus- ja valistustehtäviä. Ranuan kunnan valmiussuunnitelma päivitetään ja pidetään ajan tasalla. Kunnan kiinteistöjen pelastussuunnitelmat ja – harjoitukset sekä työpaikoilla riskien arviointi, vaara-/ vahinkotilanteiden kirjaaminen sekä päivitetty työsuojelun asiakirjat ja -toimintamallit ovat olleet ja ovat osa kunnan turvallisuutta.

Ranuan kunnan turvallisuussuunnittelussa on valmistauduttu/varauduttu ennalta ongelmakohtien ehkäisyyn, niiden poistamiseen sekä väistämättömiin uhkatilanteisiin. Turvallisuus- ja varautumissuunnitteluiden laatiminen on tuloksellisempaa ja taloudellisempaa, kuin jättää ne tekemättä. Varautuminen on koskenut ja koskee onnettomuus-, liikenne- ja matkailuturvallisuutta sekä ihmisten keskuudessa tehtävää turvallisuustyötä (sosiaalinen turvallisuus, rikosten torjunta, yleinen järjestys, syrjäytyminen). Lapin sairaanhoitopiirin kautta on järjestetty alueen ensihoito ja Ranualla toimii yksi hoitotason yksiköistä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Ranuan kunnassa

Hyvinvointikertomuksissa ja -suunnitelmissa on arjen turvallisuus huomioitu indikaattoritietoina. Esimerkiksi seuraavia arjen turvallisuuteen liittyviä tietoja on käsitelty vuosittain; nuorten päihteiden käyttö, turvalliset ympärivuotiset liikuntamahdollisuudet, ikäihmisten kotona asumisen tukeminen, syrjäytymisen ehkäisy, sosiaalisen osallisuuden tukeminen, perheiden ja vanhemmuuden tukeminen, laadukas varhaiskasvatus ja perusopetus/lukiokoulutus, eri ikäisten rikosasiat, kouluterveyskyselyjen tulokset, tapaturmat esim. koulussa tai koulumatkalla. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä käytössä on erilaisia tukipalveluita; Lapset puheeksi, voimaperheet, perhekeskustoiminta ja koulujen oppilashuoltoryhmät. Työntekijöillä on käytössä varhaisen välittämisen malli osana työsuojelun asiakirjoja. Kunnan toimitiloissa sisäilma-asioista sekä tilojen kunnossapidosta huolehditaan hyvin.

Hyvinvointikertomusten vastuutahoina toimivat Ranuan kunnanhallituksen nimeämä poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä sekä kunnan johtoryhmä. Ranuan kunnassa toimii osa-aikainen (liitetty vapaa-aikatoimenjohtajan tehtävään) hyvinvointikoordinaattori, jonka tehtäviin kuuluvat: 1. työryhmän kokousten koollekutsuminen, pj:n ja sihteerin tehtävät työryhmässä 2. muistiodien laatiminen sekä kertomusten koordinointi 3. yhteistyö eri palvelualueiden, sidosryhmien ja järjestöjen kanssa 4. järjestöyhteistyön kehittäminen 5. kuntalaisten osallistaminen sekä kaikki muu, millä kuntalaisten hyvinvointia/terveyttä edistetään. Poikkihallinnollisen työryhmän puheenjohtajana on kunnanhallituksen puheenjohtaja Mirva Salmela ja sihteerinä toimii hyvinvointikoordinaattori/vapaa-aikatoimenjohtaja. Työryhmään on nimetty valtuustokauden alussa sivistystoimesta Katja Paakki ja vara Mari Pulju, teknisestä toimesta Risto Niemelä ja vara Arto Niemelä, perusturva Viivi Heikkilä ja vara Tea Romppainen sekä terveystoimesta Anne Sarajärvi ja vara Anne Hiltula. Työryhmään täysi osallistumisoikeus on

kunnan johtoryhmällä.

Lapha on nimennyt 2.11.2023 päivätyssä sähköpostissa omiksi edustajikseen seuraavat henkilöt, mutta siten että he kaikki eivät osallistu hytetu -työryhmän kokouksiin yhtäaikaisesti.

Mielenterveys- ja riippuvuuksien hoito	Ikääntyneiden palvelut ja kuntoutuspalvelut	Vammaisten palvelut	Työikäisten palvelut/ Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Sairauksien ehkäisy ja hoito	Alueellinen kuntoutus
<i>Nimetään mahdollisimman pian</i>	Marketta Uimaniemi, varalla Päivi Haapala	Kirsti Kaikkonen, varalla Jonna Lohi	Tea Romppainen Kreus Pirjo	Heli Heikkilä, varalla Anne Hiltula	Piia Vartio, varalla Sari Ahlsved

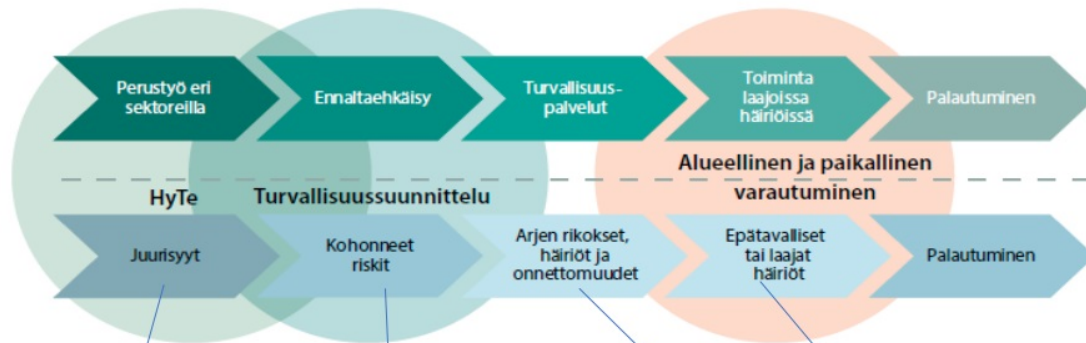
Työryhmän tehtävänä on: 1. johtaa, arvioida ja käsitellä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön suunnittelua, kehittämistä/toimeenpanoa 2. asettaa tavoitteet sekä seurata niiden toteutumista. Vuosittain raportoidaan kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä palveluiden toimivuudesta.

Vuosittain laadittavissa hyvinvointikertomuksissa tarkastellaan, miten tavoitteiden asettelussa on onnistuttu tai mikä asia/mitkä asiat tarvitsevat muutoksia.

Arjen turvallisuus on hyvinvointia ja hyvinvointi on arjen turvallisuutta

Turvallisuus luo pohjan hyvinvoinnille. Sisäinen turvallisuus (VNP sisäisen turvallisuuden strategia 5.10.2017) tarkoittaa niitä yhteiskunnan ominaisuuksia, joiden johdosta väestö voi nauttia oikeusjärjestelmän takaamista oikeuksista ja vapauksista ilman rikollisuudesta, häiriöistä, onnettomuuksista tai suomalaisen yhteiskunnan tai kansainvälistyvän maailman ilmiöistä ja muutoksista johtuvaa pelkoa ja turvattomuutta.

Sisäisen turvallisuuden arvoketju

Kaavio 1. Turvallisuuden arvoketju

"Kivijalka"	Ilmiöt	Avun saanti	Suuret riskit
- koulutus - toimeentulo - perhesuhteet - lapsuus - päihteet - kotoutuminen - jne.	- ikääntyminen, kaatumiset - syrjäytyneiden nuorten miesten rikollisuus - vähemmistöihin kohdistuvat viharikokset - päihdeongelmaisten palokuolemat - väkivaltainen ääriliikettä	- viranomaisten hälytyspalvelut - rikosten tutkinta ja tuomioistuimet - myös; rikosuhripalvelut, vapaaehtoinen palokuntatoiminta VAPEPA	- kriisit paikallis-, alue- ja valtakunnan tasolla - esim. vesikriisi, tykkylumi, laajamittainen väkivallanteko, laajat tietojärjestelmähäiriöt, suuronnettomuudet, laajamittainen maahantulo jne.

Turvallisuushäiriöt ja poikkeamat tapahtuvat, näkyvät ja vaikuttavat ennen kaikkea paikallisesti; väkivalta, vesikriisit, tietoliikennehäiriöt, omaisuus- ja viharikokset sekä pandemian vaikutukset.

Hyvinvointi ja turvallisuus / arjen turvallisuuden osa-alueet

TURVALLISUUDEN TUNNE • mitattavissa oleva turvallisuus (rikollisuus, onnettomuudet ja tapaturmat) vaikuttaa turvallisuuden tunteeseen paljon vähemmän kuin ajatellaan • vaikuttavampia tekijöitä yksilötasolla; lähiympäristö ja tukiverkko, taloudellinen tilanne, osallisuus, luottamus yhteiskuntaan ja viranomaisiin, lasten kasvuympäristö ➤ turvallisuuden tunnetta edistetään enemmän hyvinvointitoimenpiteillä kuin turvallisuustoimenpiteillä	RIKOLLISUUS • alle 5% väestöstä yli 50% rikoksista • rikoksentekijöiden "kovan ytimen" tunnusomaisia piirteitä; nuori ikä, mies/poika, päihde- ja mielenterveysongelmat, koulupudokkuus ja heikko sosioekonominen asema ➤ Tietyn väestönosan hyvinvointiin liittyvät kysymykset aivan keskeisiä rikollisuudessa ➤ huonoimmin voivan väestönosan merkitys meidän kaikkien turvallisuudelle on suuri
TAPATURMAT JA ONNETTOMUUKSET • myös tapaturmat ja onnettomuudet kasautuvat • kaatumiset → ikääntyneiden toimintakyky • työikäisten onnettomuudet → alkoholin käyttö • lasten tapaturmat ja onnettomuudet → turvalliset perheet ja kasvuympäristö ➤ arjen turvallisuuden ja väestön hyvinvoinnin suhde on vahva ja moniulotteinen	YHTEISKUNTARAUHA JA VAKAUS • yleisen järjestyksen ja turvallisuuden tilanne Suomessa on ollut viime vuosina ja on edelleen hyvä • kyselyissä 60% väestöstä on sitä mieltä, että ihmisten eriarvoistuminen on keskeinen turvattomuustekijä Suomessa

Lapin maakunnallinen turvallisuussuunnitelma

Lapin hyvinvointiohjelmalle ja arjen turvallisuutta käsittelevälle Lapin maakunnalliselle turvallisuussuunnitelmalle on laadittu yhteinen toimeenpanosuunnitelma 2021. Se on tarkoitettu huomioon otettavaksi kunnan omassa hyvinvointi- ja turvallisuussuunnittelussa. Tämän vuoksi Lapin aluehallintovirasto on suositellut kunnille, että ne nimeävät hyvinvointikertomukset/-suunnitelmat hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksiksi/-suunnitelmiksi.

Valmistelussa otetaan huomioon turvallisuusteemoja; liikkumisen ja kasvu- ja oppimisympäristön

turvallisuus, nuorten huumeiden käyttö, lapsiperheiden/nuorten tukiasiat, eri kylien/taajamien turvallisuus, ikääntyneiden turvallisuus ja maahanmuuttajien tuki.

Kunnille on suunniteltu otettavan käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Kannustin on suunniteltu otettavan käyttöön vuoden 2023 alusta, jolloin kunnille jaetaan ensimmäisen kerran uudistuksen jälkeinen valtionosuus. Jo nyt tehtävä työ tulee siis vaikuttamaan rahoitukseen. Summat vaihtelevat 7,40 €-22,50 € välillä. Tämän hetken tilanteen mukaan Ranuan kunta saisi 13,86 €/asukas.

Ranuan kunnan hyvinvointikertomus, tilastoaineisto

Hyvinvointikertomuksessa on määritelty hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen painopistealueet, tavoitteet, toimenpiteet/vastuutahot, resurssit ja arviointimittarit. Hyvinvointikertomus perustuu ranualaisten tunnistettuihin keskeisiin hyvinvointiin- ja turvallisuuteen liittyviin haasteisiin ja kunnossa oleviin asioihin. Perustiedot on otettu aikaisempina vuosina laadituista kertomuksista tai suunnitelmista sekä saatavilla olevista indikaattoritiedoista.

Hyvinvointikertomuksen valmistelusta on vastannut poikkihallinnollisen hyvinvointityöryhmä sekä kunnan johtoryhmä.

Indikaattori- ja muu tietoaaineisto

Ranuan kunnan sähköisessä hyvinvointikertomuksessa on käytetty kuntalaisten hyvinvointiin liittyvää indikaattoritietoa saatavilla olevista eri tietolähteistä; sähköisen hyvinvointikertomuksen perusindikaattorit/ täydentävät indikaattorit, kunnan omat tilastot, te-palveluista saatava aineisto, Lapin liiton tilastot, kouluterveyskyselyt, Move-mittaukset, Kelasto, FinSote, Sotkanet.fitilastot, tilastokeskus.fi, tilastokeskuksen henkilövahinkotilastot sekä Väyläviraston onnettomuusrekisteri.

Ranuan kunnan sähköisen hyvinvointikertomuksen indikaattoritietoja on verrattu hyvinvointityöryhmän valitsemien vertailukuntien (Salla, Posio, Pello), Lapin maakunnan sekä koko maan kesken. Tässä hyvinvointikertomuksessa on käytetty pääsääntöisesti vuosien 2021- 2023 indikaattoritietoja ja kouluterveyskyselyn/Move-mittausten 2022 tuloksia.

Hyvinvointikertomuksen pohjana on käytetty valtuustokauden 2017-2021 hyvinvointikertomusta ja 2020 hyvinvointikertomusta, THL:n indikaattoreita, kouluterveyskyselyitä 2021/2023, hyvinvointityöryhmän eri toimialojen edustajien antamat tiedot, Lapin hyvinvointiohjelman ja turvallisuussuunnitelman toimeenpanosuunnitelman 2020-2025 ja Lapin arjen turvallisuuden tiekarttaa. Kuntalaisille suunnattuun kyselyyn saatiin 2022 vähän vastauksia, joten siitä on otettu joitain merkittäviä asioita tähän kertomukseen.

Painopisteet

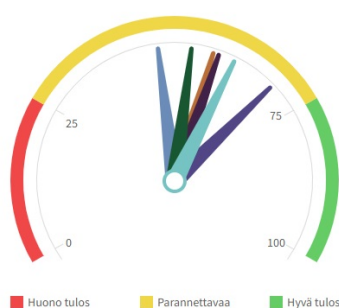
Painopisteet laadittiin niiden tunnistettujen hyvinvointi- ja turvallisuushaasteiden pohjalta, joita indikaattoritiedot aikaisemmilta vuosilta ovat osoittaneet. Painopistealueita on yhteensä kuusi (6), eri ikäryhmät huomioiden sekä lisäksi työllistämiseen ja päihde- ja mielenterveysasioihin liittyvät. Painopisteet on hyväksytty hyvinvointityöryhmässä sekä kunnan johtoryhmässä ja ne ovat

taulukkoina lopussa.

TEA-viisari on kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden edistämistä kuvaava Terveyden- ja hyvinvointilaitoksen (THL) ylläpitämä verkkopalvelu. Palvelu tukee kuntien, alueiden ja koulujen terveydenedistämistoiminnan suunnittelua ja johtamista. TEA-termillä tarkoitetaan yhteisön terveydenedistämisasiäisyyttä.

Terveydenedistämisasiäisyyttä kuvataan kuvioissa 1 ja 2. Kuvio 1 on jaettu kolmeen sektoriin; Huono tulos 0-25, parannettavaa 25-75 ja hyvä tulos 75-100. Vuodelle 12.10.2023 päivitetystä TEA-viisari kuviossa kaikki sektorit pisteet ovat 61 ja koko maan pisteet 69. Kuntajohtoon osalta 47/ koko maa 84. Lukiokoulutuksen pisteet 58/ koko maa 65, liikunnan pisteet ovat 69/ koko maa 72, perusterveydenhuolto 53/ koko maa 70 sekä kulttuuri 61/ koko maa 71. Parannettavaa löytyy kaikilta sektoreilta.

Kaikki sektorit : Ranua 2023

● Kuntajohto
● Perusopetus
● Lukiokoulutus
● Ammatillinen koulutus
● Liikunta
● Perusterveydenhuolto
● Kulttuuri

Aineisto päivitetty 12.10.2023

Pisteet	Ranua	Posio	Pello	Salla	Lapin maakunta	Koko maa
Kaikki sektorit	61	58	49	66	64	69
Kuntajohto	47	80	35	81	71	84
Perusopetus	57	77	73	75	65	65
Lukiokoulutus	58	76	..	77	61	65
Ammatillinen koulutus	..	..	..	..	64	64
Liikunta	69	50	37	61	66	72
Perusterveydenhuolto	53	52	..	51	55	70
Kulttuuri	61	53	40	53	73	71

Pisteet	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Kaikki sektorit	61	61	62	61	59	65	64	64	68	67	58
Kuntajohto	47	..	74	..	73	..	82	..	80	..	83
Perusopetus	..	..	57	..	56	..	63	..	68	..	56
Lukiokoulutus	..	58	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Ammatillinen koulutus	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Liikunta	..	69	..	67	..	57	..	72	..	60	..
Perusterveydenhuolto	..	53	..	70	..	64	..	56	..	43	..
Kulttuuri	61	..	52	..	46	..	..	..	..	..	..

Kuvio 3. [Tulokset - TEAviisari - Terveyden edistämisen vertailutietojärjestelmä](#)

Talous ja elinvoima

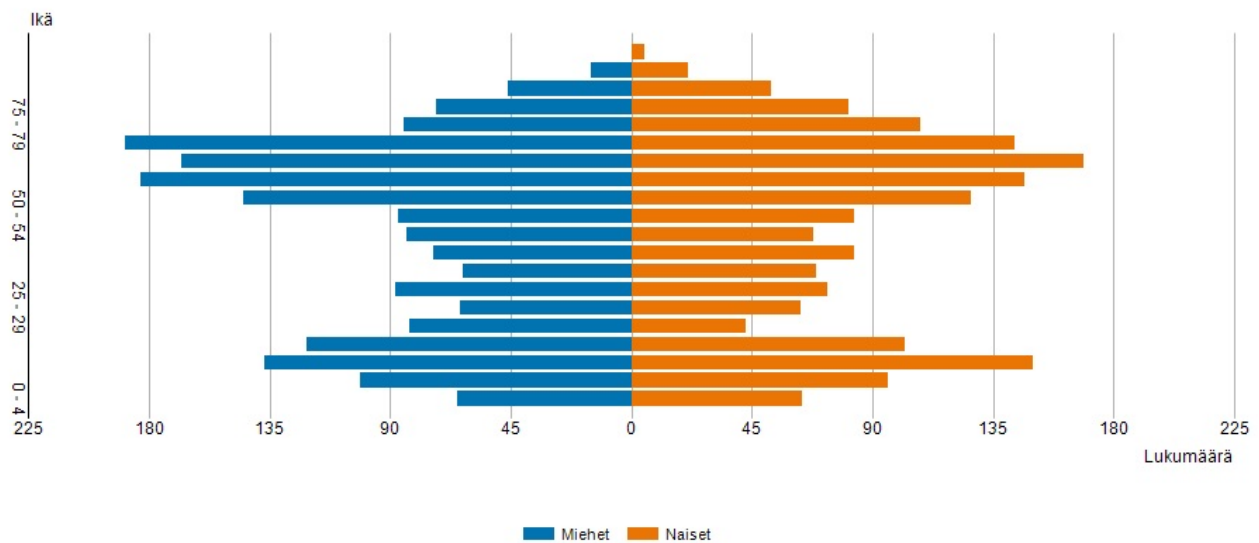
Hyvinvoinnin, terveyden -ja turvallisuuden edistäminen on osa kunnan talouden ja toiminnan suunnittelua. Ranualla ei ole käytössä ennakkoarvioitusten arviointia (EVA). Kuntalaisten osallistamista on kehitettävä niin, että se on mukana kaikessa kunnan toiminnassa. Toimivan poikkihallinnollisen yhteistyön lisäksi hyvinvointialueen myötä alueellinen yhteistyö korostuu ja syvenyy Lapin alueella. Ranuan kunnan tilanne talouden näkökulmasta on vakaa.

Elinvoima

Väestö- ja perherakenne

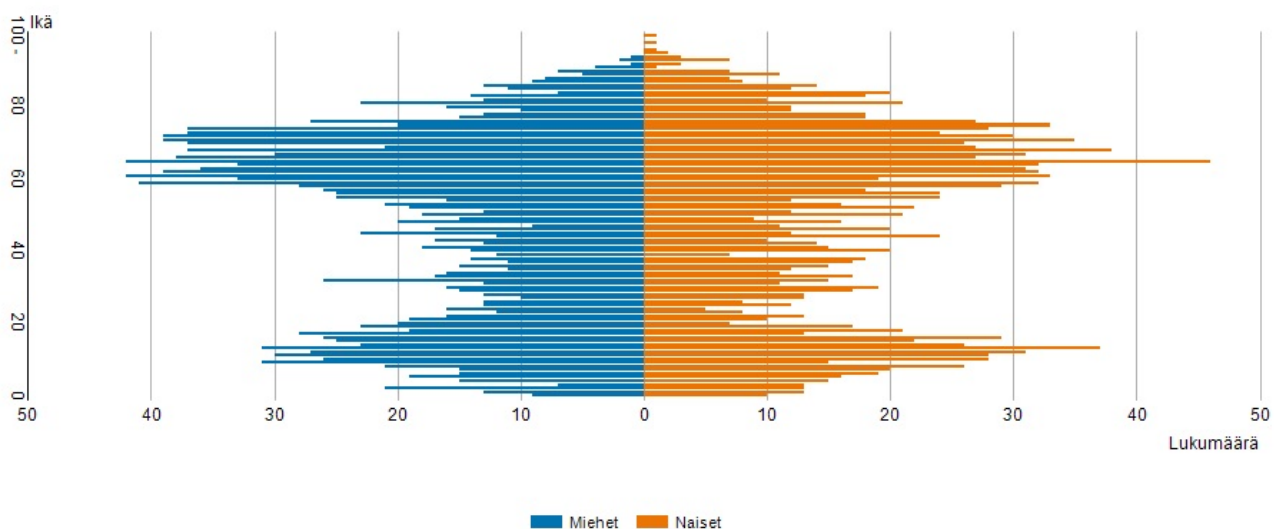
Ranuan väkiluku on pienentynyt ja väkiluvun ennustetaan vähenevän tulevaisuudessa. Alla oleva väestöpyramidi havainnollistaa väestön ikärakennetta ja sukupuolijakaumaa. Vasemmanpuoleiset palkit kuvaavat miesten määrää ja oikeanpuoleiset naisten määrää viiden ikävuoden ryhmissä. Väestörakenteella on suuri merkitys kunnan toimintakykyyn.

Väestö 31.12. muuttujina Ikä ja Sukupuoli. Ranua, Väestö 31.12., 2022.

[Väestö 31.12. muuttujina Ikä ja Sukupuoli. Ranua, Väestö 31.12., 2022.. PxWeb \(stat.fi\)](#)

Väestö 31.12. muuttujina Ikä ja Sukupuoli. Ranua, Väestö 31.12., 2022.

[Väestö 31.12. muuttujina Ikä ja Sukupuoli. Ranua, Väestö 31.12., 2022.. PxWeb \(stat.fi\)](#)

Ikärakennepyyramidista näkee hyvin kunnan tilanteen; ikäihmisten määrä kasvaa, työikäisten ja nuorten ikäryhmät verrattuna ikäihmisiin on pienempi. Ikäryhmissä 55-74 vuotta on eniten kuntalaisia.

Väkiluku Ranualla vuosina 1970-2022

Vuosi	Väkiluku	Muutos
1970	6278	
1980	5603	-10,7 %
1990	5655	+0,9 %
2000	5052	-10,7 %
2010	4337	-14,1 %
2020	3712	- 14,4 %
2021	3670	- 1,1 %
2022	3619	- 1,39 %

Demografinen eli väestöllinen huoltosuhde ilmaisee, kuinka monta alle 15v. ja 65v. täyttänyttä on sataa (100) 15 - 64v. työikäistä kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on.

Huoltosuhde, demografinen Info 761

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	61,9	62,4	62,3
Pello		101,1	108,1	108,8
Posio		97,9	97,9	100,6
Ranua		89,4	91,4	95,6
Salla		92,3	94,1	96,1

Lähde sotkanet.fi

Taloudellinen huoltosuhde eli elatussuhde ilmaisee kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti. Työttömiin ja työvoiman ulkopuolisiin lukeutuu koko ei-työllinen väestö, eli työttömät, eläkeläiset, lapset ja omaa kotitaloutta hoitavat. Väestö jaetaan pääasiallisen toiminnan perusteella työvoimaan kuuluviin ja työvoiman ulkopuolella oleviin (työlliset ja työttömät yhdessä muodostavat työvoiman). Luokitus perustuu tietoihin henkilön toiminnasta vuoden viimeisellä viikolla.

Elatussuhde kuvaa kansantalouden kantokykyä paremmin kuin väestöllinen huoltosuhde, sillä elatussuhteessa ovat mukana työssäkäynti ja työttömät. Siten elatussuhdetta ja työllisyyttä (työllisyysastetta) voi tarkastella rinnakkain. Ranuan taloudellinen huoltosuhde on vuosien 2020-2021 aikana ollut yli 200%. Muihin verrattuna osuus on ollut tasaisempi verrokkivuosina, eikä laskua ole tullut siinä määrin kuin verrokeissa. Vuonna 2021 osuus oli 208% ja koko maahan verrattuna 73,1% suurempi ja esimerkiksi Sallan kuntaan verrattuna n. 9% suurempi.

- Indikaattorista &Taloudellinen huoltosuhde" [id:182] ei ole tietoja vuodelta/vuosilta 2022

Alue	Sukupuoli	2020	2021
Koko maa	yhteensä	142,2	133,4
Pello		215,6	204,1
Posio		220,7	206,3
Ranua		208,0	205,6
Salla		204,7	196,8

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot-indikaattori ilmaisee tarkasteltavan alueen asuntokuntien käytettävissä olevien rahatulojen jakautumista. Gini-kertoimen laskennassa asuntokunnan käytettävissä oleva rahatulo jaetaan asuntokunnan kulutusyksikköluvulla. Kulutusyksikköluku huomioi sen, että asuntokunnat ovat kooltaan ja rakenteeltaan erikokoisia. Gini-kerroin on yleisin suhteellisia tuloeroja kuvaava tunnusluku. Gini-kertoimessa tuloerojen taso on kiteytetty yhteen lukuarvoon, mikä voi vaihdella nollan ja yhden välillä. Gini-kertoimen arvot esitetään usein myös sadalla kerrottuna, jolloin kertoimen **maksimiarvo on 100**. Mitä suurempi gini-kerroin on, sitä suuremmat ovat suhteelliset tuloerot.

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot Info 3126

- Indikaattorista &Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot" [id:3126] ei ole tietoja vuodelta/vuosilta 2022

Alue	Sukupuoli	2020	2021
Koko maa	yhteensä	27,7	29,1
Pello		23,8	25,0
Posio		22,9	23,0
Ranua		23,8	23,9
Salla		22,0	22,0

Väestön koulutustasomittain ilmaisee väestön koulutustason, joka on mitattu laskemalla perusasteen jälkeen suoritettujen korkeimman koulutuksen keskimääräinen pituus henkeä kohti. Esimerkiksi koulutustasoluku 291,2 osoittaa, että teoreettinen koulutusaika henkeä kohti on 2,9 vuotta peruskoulun suorittamisen jälkeen. Väestön koulutustasoa mitattaessa perusjoukkona käytetään tavallisesti 20 vuotta täyttäneitä väestöä. Näin siksi, että alle 20-vuotiaat ovat pääsääntöisesti vielä koulussa, eivätkä näin ollen ole ehtineet suorittaa tutkintoa. Ranualla koulutustaso on noussut tasaisesti.

- Indikaattorista &Koulutustasomittain" [id:180] ei ole tietoja vuodelta/vuosilta 2022

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	384,2	388,3	391,2
Pello		289,0	293,5	300,7
Posio		264,8	273,6	277,8
Ranua		281,9	283,9	291,2
Salla		276,0	285,1	289,6

Työttömät/työlliset

Työttömät työvoimasta indikaattori ilmaisee työttömien osuuden prosentteina työvoimasta. Työttömään työvoimaan luetaan 15-64v. työttömät. Ranualla työttömiä työvoimasta on ollut seuraavasti v. 2020 14,6%, v. 2021 12,3% ja v. 2022 11,5%.

Työttömät, % työvoimasta [Info 181](#)

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	13,0	11,4	9,5
Pello		13,3	11,8	11,4
Posio		17,6	16,0	15,3
Ranua		14,6	12,3	11,5
Salla		16,7	16,3	14,6

Työlliset, % työvoimasta ilmaisee työllisten osuuden prosentteina väestöstä ja työllisiksi luetaan 15-74v. henkilöt, jotka laskentaviikolla 25-31.12 tekivät yhtenäkin päivänä ansiotyötä tai olivat tilapäisesti työstä poissa. Tieto työllisyydestä perustuu työeläke- ja veroviranomaisten tietoihin. Vuoden viimeisenä työpäivänä työttömänä työministeriön työnhakijarekisterin mukaan olleet on kuitenkin riippumatta muusta toiminnasta ko. viikolla määritelty työttömiksi. Tätä työllisten määrää kutsutaan myös työlliseksi työvoimaksi. Vuoden 2021 tiedon mukaan Ranualla työllisiä väestöstä on ollut 32,7%, verrokkikuntien kanssa samalla tasolla.

Työlliset, % väestöstä [Info 2328](#)

- Indikaattorista &Työlliset, % väestöstä" [id:2328] ei ole tietoja vuodelta/vuosilta 2022

Alue	Sukupuoli	2020	2021
Koko maa	yhteensä	41,3	42,8
Pello		31,7	32,9
Posio		31,2	32,6
Ranua		32,5	32,7
Salla		32,8	33,7

Pitkäaikaistyöttömät työttömistä oli v.2020 26,8%, v. 2021 33,7% ja v. 2022 33,3%. Pitkäaikais-työtön on henkilö, joka on ollut yhtäjaksoisesti työttömänä 12 kuukautta tai pidemmän ajan. Ranualla verrattuna näitä kolmea vuotta on %-osuus huonontunut 6,5%:lla, verrokeissa sijoitumme keskivälille. Kelan työmarkkinatuen kuntaosuutta on Ranuan kunta maksanut 2020: 196 022 €, 2021: 188 358 €, 2022: 164 275 €.

Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä [Info 326](#)

• Indikaattorista &Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä" [id:326] ei ole tietoja vuodelta/vuosilta 2023 >

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	21,9	35,8	37,9
Pello		21,3	31,1	29,2
Posio		27,6	39,5	36,7
Ranua		26,8	33,7	33,3
Salla		19,5	31,8	35,7

Vaikeasti työllistyvien (rakennetyöttömyys) osuus 15-64-vuotiaista on Ranualla ollut vuodesta 2019 reilu 5% :a. Muihin verrattuna %-osuudet vuosina 2020-2022 ovat olleet keskitasoa.

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista [Info](#)

3071

• Indikaattorista &Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista" [id:3071] ei ole tietoja vuodelta/vuosilta 2023 >

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	4,6	5,3	4,5
Pello		5,4	5,8	4,9
Posio		8,1	8,7	8,2
Ranua		5,9	5,9	5,7
Salla		6,2	7,6	7,2

Sairastavuusindeksi, kansantautien kokonaisindeksi

THL:n sairastavuusindeksi kuvaa kuntien ja alueiden väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon. Indeksissä on otettu huomioon seitsemän eri sairausryhmää ja neljä eri painotusnäkökulmaa, joista sairauksien merkitystä arvioidaan. Indeksien sisältämät sairausryhmät ovat syöpä, sepelvaltimotauti, aivoverisuonisairaudet, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, mielenterveyden ongelmat, tapaturmat ja dementia. Indeksissä kunkin sairausryhmän yleisyyttä painotetaan sen perusteella, mikä on ko. sairausryhmän merkitys väestön kuolleisuuden, työkyvyttömyyden, elämänlaadun ja terveydenhuollon kustannusten kannalta. Alueen indeksi on näiden sairausryhmittäisten osaindeksien painotettu summa. Indeksien arvo on sitä suurempi, mitä yleisempää sairastavuus alueella on. Indeksien arvo on aikasarjan viimeisenä vuotena koko maassa 100. Ikävakiomaton indeksi (id:244) puolestaan heijastaa paremmin alueen sairastavuustaakkaa ja esimerkiksi sen aiheuttamaa palvelujen tarvetta verrattuna koko maan tasoon, kuin ikävakiomaton indeksi. Ranualla luku oli 134,9%.

Alue	Sukupuoli	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Koko maa	yhteensä	119,5	118,5	118,4	118,8	119,2	119,8	114,2	110,7	107,4	104,7	102,6	100,0
Pello		159,7	160,7	159,0	156,9	162,3	164,8	179,3	176,3	166,2	159,7	148,2	140,0
Posio		177,9	181,0	186,9	190,8	187,5	187,6	203,9	192,1	180,3	172,8	169,2	166,8
Ranua		136,2	133,9	141,9	140,0	143,0	137,8	175,9	160,5	150,8	144,7	140,3	134,9
Salla		168,0	158,3	149,1	144,3	147,4	149,5	172,1	172,6	167,3	160,8	155,2	146,9

Terveysterveysthuolto, erikoissairaanhoidon, sosiaalitoimi, vammaispalvelut

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit sisältävät lääkärikäynnit terveyskeskusten äitiysneuvolassa, lastenneuvolassa, perhesuunnitteluneuvolassa, kouluterveydenhuollossa, opiskelijaterveydenhuollossa, työterveyshuollossa sekä kotisairaanhoidon- ja mielenterveyskäynnit ja muut avohoitokäynnit (erilaiset vastaanottokäynnit, terveystarkastus- ja seulontakäynnit sekä käynnit, jotka liittyvät terveydentilan selvittämiseen, esim. lääkärintodistukset).

Perusterveydenhuollon avoterveydenhuollon kaikki lääkärikäynnit v.2020 2022, v. 2021 1866 ja v. 2022 1813 käyntiä/ 1000 asukasta kohti. Suhteessa verrokkeihin v. 2022 määrä oli keskitasoa.

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta [Info 1552](#)

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	1 244	1 226	1 174
Pello		1 743	1 549	1 723
Posio		1 891	1 803	1 843
Ranua		2 022	1 866	1 813
Salla		2 806	2 696	2 775

Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit sisältävät kaikkien erikoisaloiden erikoissairaanhoidon käynnit kaikissa kunnallisissa sairaaloissa, sisältäen erikoislääkärijohtoiset terveyskeskukset. Erikoissairaanhoidon käynteinä tilastoidaan asiakkaiden/potilaiden sairaanhoidokäynnit vastaanotoilla. Erikoissairaanhoidon tilasto perustuu vuosittain terveydenhuollon toimintayksiköistä henkilötunnuksella kerättäviin hoitoilmoituksiin. Ne sisältävät tiedot palvelun tuottajasta, potilaan kotikunnasta, hoitoon tulon tiedot, hoitoon liittyvät tiedot toimenpiteineen sekä hoidon päättymiseen liittyviä tietoja. Vuoden viimeisenä päivänä sairaalassa olevista potilaista tehdään potilaslaskenta. Vuodesta 2020 vuoteen 2022 ovat erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit 1000 asukasta kohti laskeneet ja verrokkeihin verrattuna pienin liki koko tarkastelujakson.

Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit / 1 000 asukasta [Info 1560](#)

- Indikaattorista &Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit / 1 000 asukasta" [id:1560] ei ole tietoja vuodelta/vuosilta 2022

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	1 660,8	1 618,9	1 459,3
Pello		1 437,7	1 615,3	1 512,6
Posio		1 257,6	981,4	1 160,4
Ranua		1 046,9	1 066,8	936,7
Salla		1 283,8	1 390,2	1 325,5

Sosiaalitoiminnan nettokustannukset olivat Ranualla vuonna v. 2020 2082,30€/asukas, v.2021 1778,30€/ asukas. Indikaattori ilmaisee laskennallisen kuntien sosiaalitoiminnan nettokäyttökustannukset. Käyttökustannuksiin lasketaan toimintamenot ja poistot sekä arvonalentumiset ja vyörytysmenot. Verrokkikuntiin nähden huomattavan alhaiset nettokustannukset Ranualla.

Sosiaalitoiminnan nettokäyttökustannukset (pl. varhaiskasvatus 2015-), euroa / asukas [Info 1290](#)

- Indikaattorista &Sosiaalitoiminnan nettokäyttökustannukset (pl. varhaiskasvatus 2015-), euroa / asukas" [id:1290] ei ole tietoja vuodelta/vuosilta 2022

Alue	Sukupuoli	2020	2021
Koko maa	yhteensä	1 562,2	1 364,8
Pello		2 934,3	2 671,1
Posio		3 452,0	3 006,8
Ranua		2 082,3	1 778,3
Salla		2 625,0	2 435,9

Terveystoiminnan nettokäyttökustannukset indikaattori ilmaisee laskennallisen kuntien terveystoiminnan nettokäyttökustannukset euroina asukasta kohti. Kuntien taloustilastossa ei kaikkia toimintoja ole eritelty selkeästi sosiaali- tai terveystoimintaan, näitä ovat sosiaali- ja terveystoiminnan hallinto sekä muu sosiaali- ja terveystoiminta. THL:ssa on laskennallisesti tehty jako seuraavasti: Sosiaali- ja terveystoiminnan hallinto on laskettu 2014 saakka sosiaalitoiminnan käyttökustannuksiin. Vuodesta 2015 lähtien hallintokustannukset on sisällytetty palvelukohtaisesti käyttökustannuksiin, joten niitä ei saada enää erillisinä ulos tilastoista, eikä niitä enää kohdenneta sosiaalitoimen käyttökustannuksiin. Käyttökustannuksiin lasketaan toimintamenot ja poistot sekä arvonalentumiset ja vyörytyserät. Käyttötuottoihin lasketaan toimintatulot ja vyörytyserät. Nettokustannukset saadaan vähentämällä käyttökustannuksista käyttötuotot.

Terveystoiminnan nettokäyttökustannukset (sis. ympäristöterveydenhuollon), euroa / asukas (-2020) [Info 1291](#)

Alue	Sukupuoli	2020
Koko maa	yhteensä	2 060,3
Pello		3 099,3
Posio		2 684,3
Ranua		3 041,4
Salla		3 562,8

Poliisin tietoon tulleet rikokset/rattijuopumustapaukset/omaisuusrikokset

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset-indikaattori ilmaisee poliisin tietoon tulneiden väkivaltarikosten eli henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten osuuden tuhatta asukasta kohti. Kyseessä ovat sellaiset väkivaltarikokset, joista on tehty rikosilmoitus, rangaistusvaatimusilmoitus tai annettu rikesakko. Suuri osa rikoksista ei tule poliisin tietoon. Rikokset kirjataan tekopaikan mukaan. Simossa luku oli v.2020 3,0%, v. 2021 2,2% ja v. 2022 4,7%. Ranuan rikoksissa on selkeä nousu vuodelle 2022, mutta silti verrokkeihin verrattessa luku on toiseksi alhaisin.

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta [Info 3113](#)

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	6,5	6,6	7,3
Pello		2,7	4,9	6,1
Posio		4,2	3,6	5,3
Ranua		3,0	2,2	4,7
Salla		3,2	2,9	2,1

Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset-indikaattori ilmaisee poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset 1000 asukasta kohti. Väestötietona käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa. Rattijuopumukset kirjataan tapahtumapaikan mukaan. Ranualla rattijuopumustapauksissa on ollut kasvua.

Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset / 1 000 asukasta [Info 3089](#)

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	3,7	3,1	2,9
Pello		1,5	2,7	2,5
Posio		1,6	2,0	
Ranua		2,4	1,6	3,0
Salla		3,2	3,2	3,9

Poliisin tietoon tulleiden omaisuusrikosten indikaattori ilmaisee omaisuusrikosten osuuden 1000 asukasta kohti. Väestötietona käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa. Kyseessä ovat sellaiset omaisuusrikokset, joista on tehty rikosilmoitus, rangaistusvaatimusilmoitus tai annettu rikesakko. Suuri osa rikoksista ei tule poliisin tietoon. Rikokset kirjataan tekopaikan mukaan. Omaisuusrikoksia ovat mm. varkaudet, ryöstöt, petokset ja maksuvälinepetokset. Ranuan luvut ovat korkeimmat Lapin vertailukuntiin nähden.

Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta [Info 3114](#)

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	46,3	40,3	41,2
Pello		29,4	12,1	9,8
Posio		13,2	11,1	8,3
Ranua		11,0	13,1	15,2
Salla		8,2	12,3	14,1

Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikennerikkomukset

Ranuan luvut ovat verrokkikuntiin nähden korkeat.

Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikennerikkomukset / 1 000 asukasta [Info 3898](#)

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	37,1	16,6	14,7
Pello		35,1	40,0	30,3
Posio		26,0	11,1	9,0
Ranua		53,6	46,3	58,3
Salla		16,4	9,7	9,6

Onnettomuuskustannukset Liikenneonnettomuuksista aiheutuu inhimillisen kärsimyksen ohella yhteiskunnalle taloudellisia kustannuksia, joista varsin merkittävä osa (15-20%) kohdistuu kuntasektorille. Taloudellisia menetyksiä ovat mm.

- onnettomuuden uhrin työn arvon menetys (palkka- ja sosiaalikulut)
- terveydenhuollon menot uhrien hoidosta ja kuntoutuksesta
- sosiaalihuollon menot vammautuneille ja invalidisoituneille
- ajoneuvovahingot ja liikenneympäristölle aiheutuneet vahingot sekä muut vastaavat suorat kulut
- aineellisten vahinkojen lisäksi onnettomuuskustannuksiin sisältyvät uhrien hyvinvoinnille koituneet aineettomat menetykset.

Lapset, lapsiperheet ja varhaisnuoret

Lapsiperheiden osalta lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on ehkäisevien peruspalvelujen ydintehtävä. Niiden avulla voidaan seurata ja tukea lasten ja perheiden terveyttä ja hyvinvointia. Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmassa on otettu huomioon Ranuan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2021, soveltuvin osin.

Varhaiskasvatuksen ja koulujen oppimisympäristöt ovat hyvinvointia vahvistavia yhteisöjä. Ranuan kunta onkin tehnyt merkittävät ratkaisut uusista kouluista – Kerkkä valmistui 2022, Yläkoulu/Lukio 2024 ja uusi Päiväkoti 2024. Esiopetuksen ja koulujen hyvinvointityötä ohjaavat oppilas- ja opiskeluhooltolaki sekä esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmat, joka sisältää liikunta- ja kulttuurikasvatussuunnitelmat. Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus muodostavat lapsen kehityksen ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Hyvinvointityötä tehdään lisäksi vapaa-aikatoimessa ja kansalaisopistossa. Monialainen Silta -työryhmä kiinnittää huomioita paikallisiin ilmiöihin ja toimii ennaltaehkäisevänä toimintojen käynnistäjänä ja ideoijana.

Lapsiperheet, % perheistä-indikaattori ilmaisee lapsiperheiden osuuden prosentteina kaikista perheistä. Lapsiperheissä on alle 18v. lapsia ja perheen muodostavat yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa olevat henkilöt ja heidän lapsensa, jompikumpi vanhemmista lapsineen sekä avio- ja avopuoliset ilman lapsia. Muihin kuntiin ja vertailualueisiin verrattuna lapsiperheiden osuus on Ranualla edelleen korkea.

Lapsiperheet, % perheistä [info 179](#)

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	37,9	37,8	37,7
Pello		20,7	21,2	20,8
Posio		19,6	18,8	18,7
Ranua		32,6	33,0	33,1
Salla		21,5	21,5	20,7

Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä-indikaattori ilmaisee yhden huoltajan lapsiperheiden osuuden prosentteina kaikista lapsiperheistä. Ranualla yksinhuoltajaperheitä oli v.2020 14,8%, v. 2021 16,1% ja v. 2022 16,3%. Yhden vanhemman perheiden määrä Ranualla on alhaisin muihin verrattuna.

Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä [info 74](#)

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	23,3	23,3	23,6
Pello		22,9	23,3	19,2
Posio		24,6	26,7	23,4
Ranua		14,8	16,1	16,3
Salla		25,0	23,1	29,1

Ahtaasti asuvat asutokunnat-indikaattori ilmaisee ahtaasti asuvien asutokuntien osuuden prosentteina kaikista asutokunnista. Asunto on ahtaasti asuttu, jos siinä asuu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiötä ei lasketa huoneluukuun (määritelmä vuodesta 1990 lähtien). Asutokunnan muodostavat kaikki samassa asunnossa vakinaisesti asuvat henkilöt.

Ahtaasti asuvat asutokunnat, % kaikista asutokunnista [Info 183](#)

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	7,6	7,4	7,3
Pello		5,7	5,4	5,5
Posio		5,2	4,8	5,1
Ranua		9,6	10,0	9,8
Salla		5,1	5,1	4,9

Lasten pienituloisuusaste kuvaa, kuinka suuri osa kunnan alle 18-vuotiaista kuuluu kotitalouksiin, joiden tulot jäävät suhteellisen pienituloisuusrajan alapuolelle. Kyse on mittarista, joka kuvaa väestön asemaa suhteellisella tulojakaumalla. Mikäli alle 18-vuotiaiden pienituloisuusaste on korkeampi kuin väestön yleinen pienituloisuusaste, lapsiperheiden suhteellinen tuloasema on keskimääräistä heikompi. Pienituloisuuden raja lasketaan joka vuosi uudestaan koko väestön valtakunnallisesta tulojakaumasta. Kaikilla alueilla on käytössä sama pienituloisuusraja. Näin ollen indikaattori kuvaa sitä, kuinka suuri osa alueen väestöstä on valtakunnallista mittapuuta käyttäen pienituloisia. Pienituloisuuden käsite on suhteellinen, ts. pienituloisuuden aste riippuu koko tulojakauman muodosta. Pienituloisuudeksi on määriteltä taso, joka on pienempi kuin 60 % mediaanista. Pienituloisuusaste mittaa suhteellisia tuloeroja. Ranualla lasten pienituloisuusaste on verrokkeihin mitattuna korkeampaa.

Lasten pienituloisuusaste [Info 228](#)

Alue	Sukupuoli	2020	2021
Koko maa	yhteensä	11,1	11,9
Pello		22,3	17,0
Posio		13,2	10,9
Ranua		18,9	19,4
Salla		11,6	9,6

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17v Indikaattori ilmaisee vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0 - 17-vuotiaiden lasten osuuden prosentteina vastaavan ikäisestä väestöstä. Lapsella tarkoitetaan lastensuojelulain mukaan henkilöä, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta. Kodin ulkopuolelle sijoitusten taustalla voivat olla niin vanhemmista kuin lapsistakin johtuvat syyt. Usein taustalla on joko vanhemman tai lapsen ongelmallinen käyttäytyminen, kuten mielenterveydenongelmat tai päihteiden käyttö.

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 13 - 17-vuotiaat, % vastaavasta väestöstä [Info 5496](#)

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	2,8	2,7	2,7
Pello		4,1	3,8	3,6
Posio		5,3	5,6	5,6
Ranua		2,3	2,0	3,3
Salla		5,8	6,3	6,4

0-17v lapset, joista tehty lastensuojeluilmoitus, %vastaavan ikäisestä väestöstä

Lastensuojeluilmoitusten osalta Ranuan kunnan luvut ovat muihin verrattuna keskitasoa.

0 - 17-vuotiaat lapset, joista on tehty lastensuojeluilmoitus, %
vastaavan ikäisestä väestöstä (THL) [Info 1086](#)

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	7,9	8,6	9,1
Pello		4,6	7,8	12,1
Posio		8,8	9,5	7,4
Ranua		7,0	8,8	10,8
Salla		5,8	7,2	10,8

Rikoksista syyllisiksi epäillyt

Rikoksista syyllisiksi epäiltyjen 0-14-vuotiaiden indikaattori ilmaisee osuuden tuhatta vastaavan ikäistä kohti. Väestötietona käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa. Rikoksista syyllisiksi epäiltyjen lukumäärä on eri asia, kuin syylliseksi todettujen lukumäärä. Lainsäädännön mukaan rikosoikeudellisen vastuun alaikäraja on 15v. Sitä nuorempien henkilöiden tekemistä rikoksista voi seurauksena olla ainoastaan lastensuojelulaissa määriteltäviä toimenpiteitä.

Rikoksista syyllisiksi epäillyt 0 - 14-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

[Info 3893](#)

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	11,1	12,4	14,3
Ranua				14,7

Rikoksista syyllisiksi epäiltyjen 15 - 17-vuotiaiden indikaattori ilmaisee osuuden tuhatta vastaavan ikäistä kohti. Väestötietona käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa. Rikoksista epäiltyjen lukumäärä on eri asia kuin syylliseksi todettujen lukumäärä. Rikokset kirjataan tekopaikan mukaan. Sama henkilö voi olla syylliseksi epäiltynä useita kertoja saman vuoden aikana eri tai samasta rikoksesta. Jos henkilö esimerkiksi pahoinpitelee kahta henkilöä, tulee tästä tilastoon kaksi epäiltyä, vaikka kyseessä olisi ollut yksi ja sama henkilö. Vuosien 2019 ja 2020 indikaattoripäivityksessä ei Simon kohdalla ole lukua lainkaan. Vuonna 2022 Ranualla on rikoksista syyllisiksi epäiltyjen osuus ollut 69,9% vastaavan ikäisistä. Alioikeuksissa tuomittuja 15v täyttäneitä on ollut v. 2020 9,4%.

Rikoksista syyllisiksi epäillyt 15 - 17-vuotiaat / 1 000 vastaavan
ikäistä [Info 3894](#)

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	79,2	77,5	84,2
Pello			230,8	
Ranua		59,5		69,9

Alioikeuksissa tuomitut 15 vuotta täyttäneet henkilöt / 1 000
vastaavan ikäistä [info 3095](#)

Alue	Sukupuoli	2020	2021
Koko maa	yhteensä	10,5	11,5
Pello		5,0	7,0
Posio		5,2	6,0
Ranua		5,9	4,6
Salla		10,9	8,0

Kouluterveyskyselyn 2023 tuloksia

Kouluterveyskyselyn aineistosta on nostettu esille 4. – 5. luokkien, 8. – 9. luokkien ja lukion viisi myönteisintä ja viisi huolestuttavinta tulosta. Laajemmin tuloksiin voi tutustua

[Lasten ja nuorten terveys ja hyvinvointi | Tableau Public](#)

Kouluterveyskyselyä on käyty syksyn 2023 aikana läpi mm. Nuorisovaltuustossa ja Oppilaskuntien sekä koulujen kesken kouluilla. Huolenaiheeksi ja käsittelyyn Nuorisovaltuusto nosti kouluruokailun ja kiusaamisen. NuVa esitti kokouksessaan, että kouluruokailun suhteen oppilaille tehdään kysely. Kouluruoka loppuu kesken ajoittain ja tulisiko tehdä ruokalistojen vertailu ja mitä muutoksia tapahtunut 2021-2023 välisenä aikana, tuloksen huononnuttua. Toinen huolenaihe on kiusaaminen. Nuorisovaltuuston esityksenä on, että Välituntivalvojina tulisi olla useampi aikuinen. Kiusaamista tapahtuu myös usein koulun ulkopuolella. Toimenpiteenä kouluille voisi laittaa postilaatikon, johon voisi nimettömänä laittaa viestiä kiusaamisesta. Wilmaakin tulisi hyödyntää NuVan mielestä.

Lasten ja nuorten terveys ja hyvinvointi

KARTTA

VAHVUUDET JA KEHITYSKOhteet

VERTAILE

Alueellinen kehitys ja vertailu koko maahan

Tällä sivulla esitetään alueellisia vahvuuksia ja kehittämiskohteita verrattuna aiempiin tuloksiin sekä koko maan tulokseen.

Valitse näkymä

Viisi myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen

Alue

Ranua

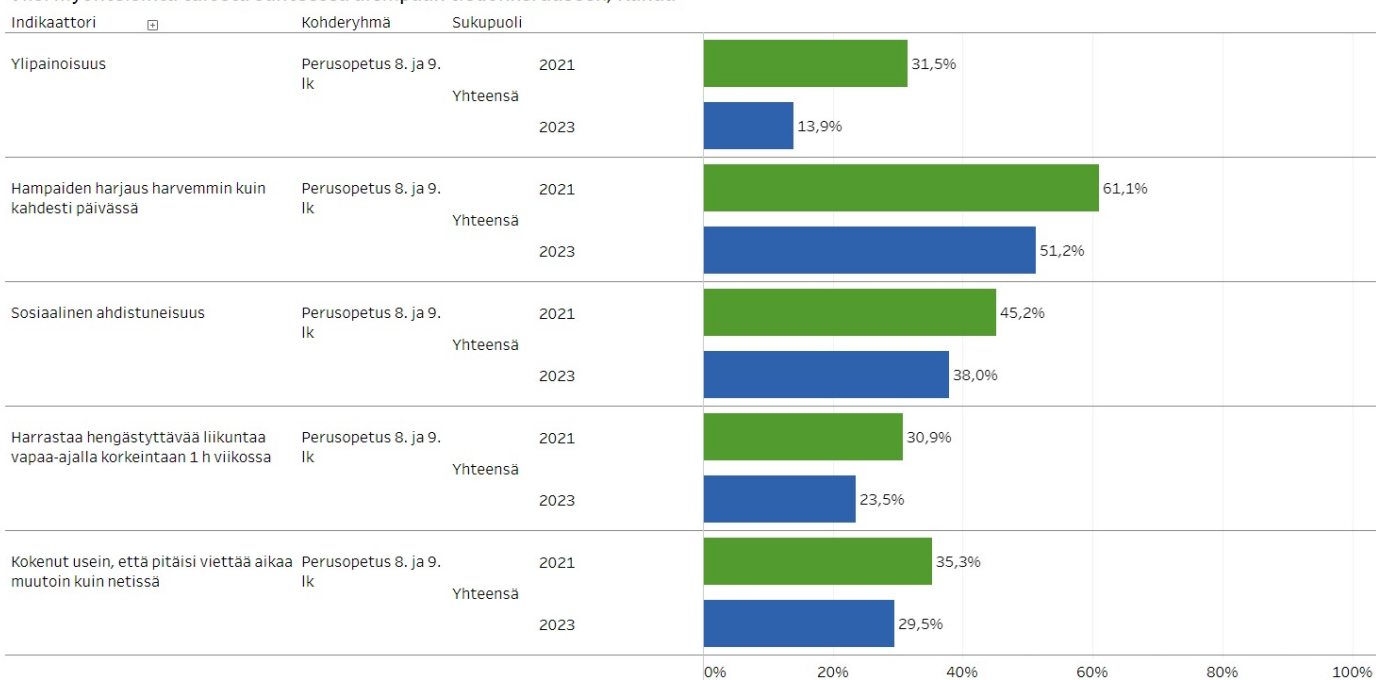
Kohderyhmä

Perusopetus 8. ja 9. lk (kouluterveyskysely)

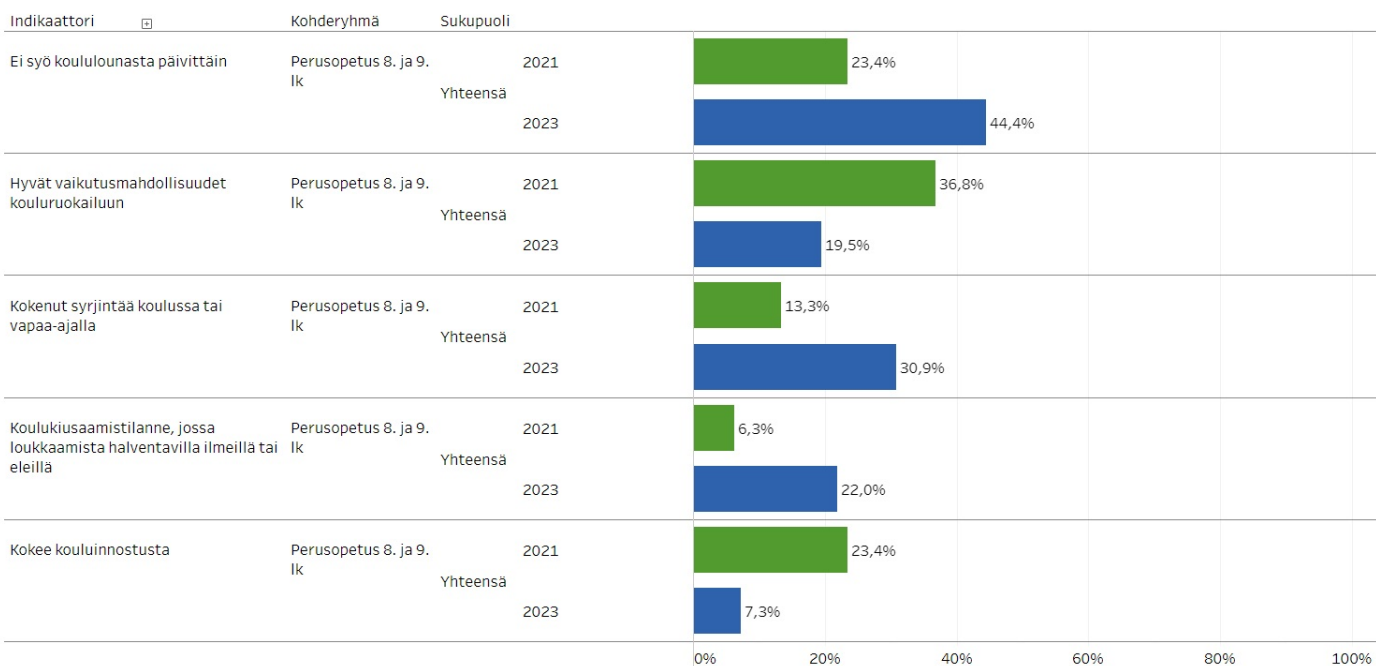
Sukupuoli

Yhteensä

Viisi myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen, Ranua

Viisi huolestuttavinta tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen, Ranua

Valitse näkymä

Viisi myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen

Alue

Ranua

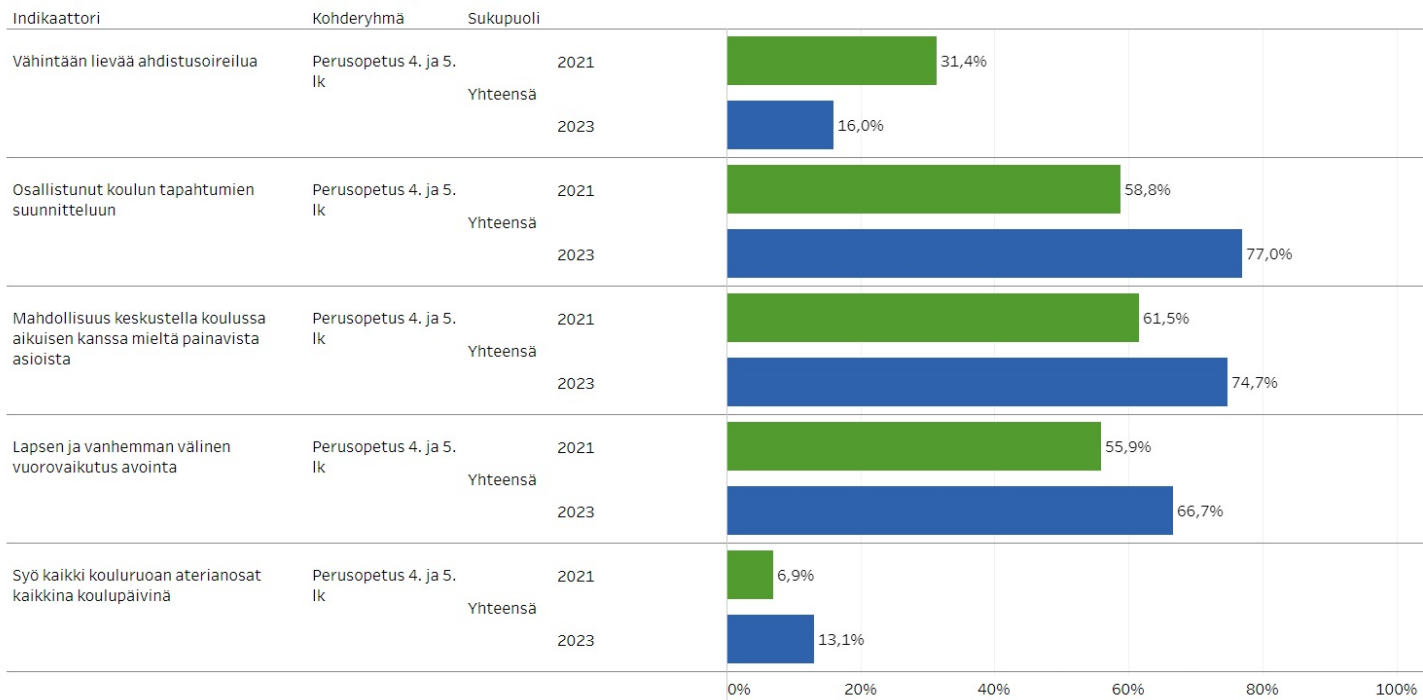
Kohderyhmä

Perusopetus 4. ja 5. lk (Kouluterveyskysely)

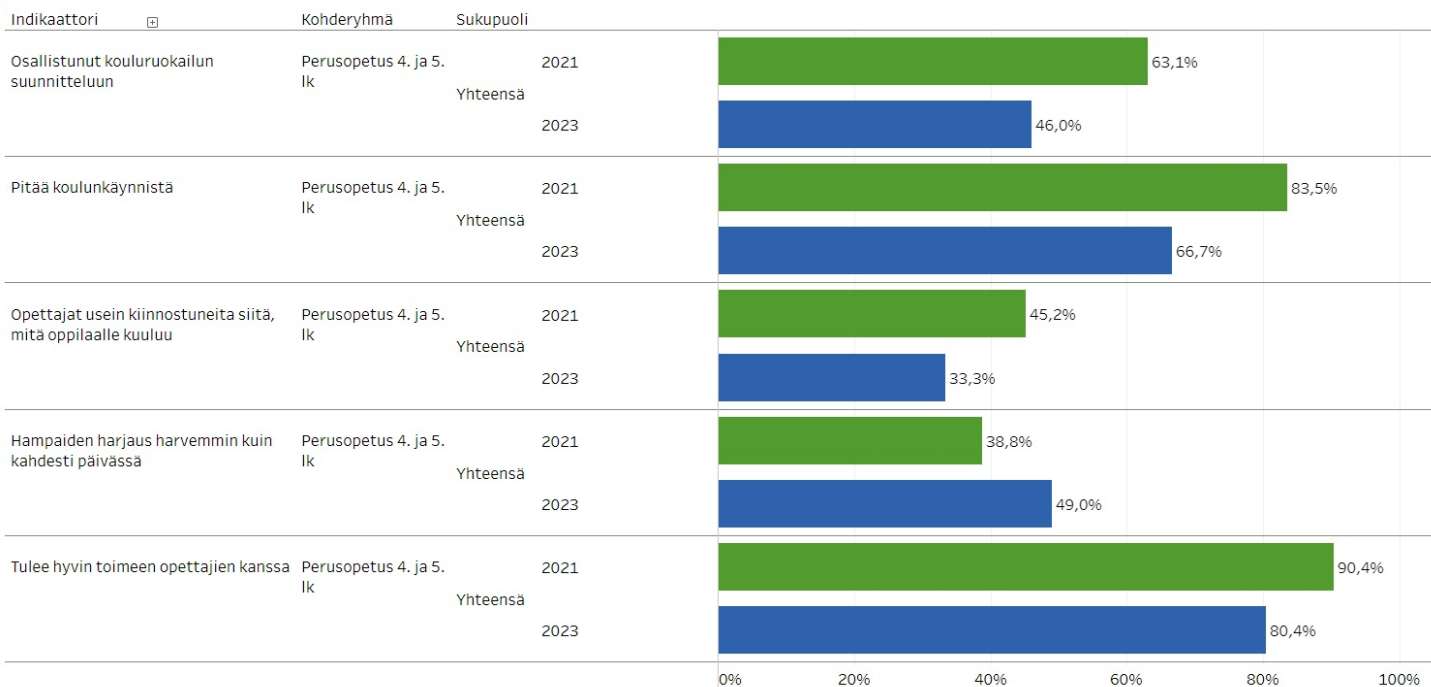
Sukupuoli

Yhteensä

Viisi myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen, Ranua

Viisi huolestuttavinta tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen, Ranua

Valitse näkymä

Alue

Kohderyhmä

Sukupuoli

Viisi myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen

Ranua

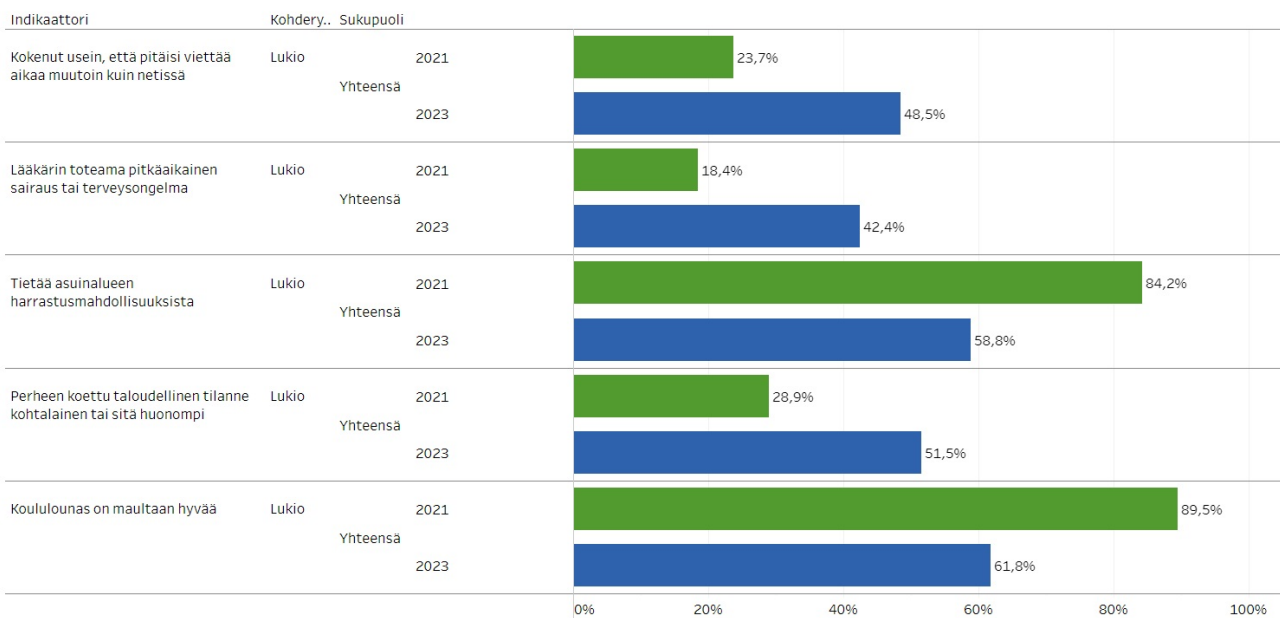
Lukio (Kouluterveyskysely)

Yhteensä

Viisi myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen, Ranua

Viisi huolestuttavinta tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen, Ranua

Ravitsemuksella hyvinvointia

Hyvä ravitsemus ja sen kehittäminen on huomioitu osana kunnan hyvinvointistrategiaa. Ranuan kunnan ruokapalveluissa hyödynnetään ”Valtion ravitsemusneuvottelukunnan suosituksia” sekä seurataan koko ajan suosituksia/linjauksia sekä taustalla käytävää keskustelua. Koulutetut ammattilaiset osallistuvat ravitsemusasioiden kehittämiseen, henkilökunnan kouluttamiseen ja lisäksi tehdään yhteistyötä ravitsemusterapeutin kanssa. Hyvästä ravitsemuksesta viestitään esimerkeillä, malliannoksilla ja yhteistyöneuvotteluilla. Kuntalaisten on mahdollista saada elintapaohjausta sekä asiantuntevaa ravitsemusneuvontaa terveyskeskuskäyntien yhteydessä esim. terveydenhoitajilta, lääkäriltä tai diabeteshoitajalta.

Kunta toteuttaa hyvinvointistrategian mukaisia palveluita kuntalaisille ja työntekijöilleen niin ruokailuasioissa kuin terveydenhuollossa. Työntaja tukee työntekijöiden hyvinvointia myymällä ruokalippuja verottajan hyväksymän tuenmäärällä vähennettynä.

Ikäihmiset

Kotona asuvien 75v. ja 85v. prosenttiosuudet vastaavanikäisestä väestöstä - indikaattori ilmaisee vuoden lopussa kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuuden prosentteina vastaavanikäisestä väestöstä. Indikaattoria laskettaessa kotona asuviksi laskettiin muut kuin sairaaloissa ja terveyskeskuksissa pitkäaikaishoidossa, vanhainkodeissa, vanhusten tehostetussa palveluasumisessa, kehitysvammalaitoksissa tai kehitysvammaisten autetussa asumisessa olleet.

Väestötietoina käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa. Kotona asuvien 75v. täyttäneiden osuus oli v. 2020 86,2%, v. 2021 87,2% ja v. 2022 88,1%. Vuoden 2022 osuus on muihin verrattuna korkein. Kotona asuvien 85v. täyttäneiden osuus oli v. 2020 71,5, v. 2021 72,5% ja v. 2022 74,1%. Vuoden 2022 osuus on muihin verrattuna matalin molemmissa ikäryhmissä. On tärkeää tulevana vuosina ja varsinkin hyvinvointialueen kanssa yhteistyössä, huolehtia edelleen ikäihmisten palveluista sekä mahdollistaa kotona asuminen riittävillä tukitoimilla.

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Info 1570

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	91,8	92,5	93,0
Pello		91,3	90,4	92,0
Posio		92,8	94,5	94,0
Ranua		86,2	87,2	88,1
Salla		89,6	89,7	88,7

Kotona asuvat 85 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Info 1251

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	82,2	83,3	84,0
Pello		82,3	81,0	85,2
Posio		84,4	87,6	85,3
Ranua		71,5	72,5	74,1
Salla		82,0	80,7	78,7

Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet 75v. ja 85v. täyttäneet - indikaattorit ilmaisevat, kuinka monta prosenttia 75 vuotta tai 85 vuotta täyttäneistä saa säännöllisesti kotipalvelua ja/tai kotisairaanhoidoa. Henkilöt, joilla on palvelu- tai hoitosuunnitelma tai jotka saavat kotipalvelua, kotisairaanhoidoa tai päiväsaarialahoitoa vähintään kerran viikossa. Asiakkaisiin ei sisälly niitä henkilöitä, jotka ovat laitoshoidossa tai asumispalvelujen piirissä laskentapäivänä, vaikka heillä olisi palvelu- ja hoitosuunnitelma voimassa. Palvelut suunnitellaan yhdessä ikäihmisen kanssa tukemaan hänen omia voimavaroja ja osallisuutta. Erilaiset teknologiset ratkaisut ovat myös osa ikäihmisten palveluja. Kun kotona tarvitaan tukea päivittäisissä asioissa ja arjen hallinnassa kotona asumista voidaan tukea kotihoidon palveluiden avulla.

Kotihoitoon kuuluu kotipalvelu, kotisairaanhoido ja kotihoidon tukipalvelut. Asiakkaan kanssa sovitaan yhdessä palvelun sisällöstä. Kotihoito voi olla tilapäistä tai säännöllistä. Kotihoidon palveluiden tarpeen arviointi aloitetaan seitsemän arkipäivän kuluessa yhteydenotosta ja se pyritään tekemään asiakkaan kotona. Kiireellisissä tapauksissa palvelu arvioidaan heti. Palvelutarpeenarvioinnin apuna käytetään Rai-toimintakykymittaria. Arvioinnissa huomioidaan elämäntilanne ja asumisen olosuhteet sekä toimintakyvyn eri osa-alueet kuten liikkuminen, osallistuminen, muistiin ja arjen hallintaan liittyvät tekijät sekä sosiaaliset verkostot. Sovitut kotihoidon palvelut aloitetaan kolmen kuukauden kuluessa palveluiden myöntämisestä. Kotihoidon tukipalveluiden tarve arvioidaan palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä. Tukipalveluiden tarkoituksena on tukea kotona asumista ja ne ovat ensimmäisiä palveluja kotona asumisen tukemiseksi. Tukipalveluista peritään erillinen maksu. Kotihoidon tukipalveluja ovat:

- ateriapalvelu; toteutetaan joko tarjoamalla lounas palvelukeskuksissa tai kotiin kuljetettuina aterioina
- vaatehuolto; pyykinpesu, ripustaminen ja vaatteiden viikkaaminen
- kylvetysohjelma; voidaan järjestää, jos asiakas ei itse kykene peseytymään, tai ei ole asianmukaisia pesutiloja kotona tai pesutilat ovat turvallisen liikkumisen kannalta hankalasti sijoitettuja esim. kellariin tai ne ovat toisessa rakennuksessa
- turvapalvelut; tuotetaan teknologisia ratkaisuja apuna käyttäen mm. turvaranneke, kaatumisvahti, ovihälytin, paikantava turvaranneke, lääkeautomaatti ja etäyhteydenpitolaitteet.
- kuntouttava päivätoiminta; ennaltaehkäisevää ja kuntoutumista tukevaa toimintaa, edistetään henkistä vireyttä ja sosiaalisia suhteita
- sosiaalihuoltolain mukaiset liikkumista tukevat palvelut; tarkoitettu asiakkaille, jotka eivät kykene itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä sairauden, vamman tai muun vastaavan toimintakykyä alentavan syyn takia
- saattajapalvelu; omaiset, vapaaehtoistyöntekijät tai yksityiset palveluntuottajat toimivat

saattajina sairaala- ja terveyskeskuskäynneillä

- asiointipalvelu; asioinnit (kauppa, apteekki) hoidetaan ensisijaisesti asiakkaan, omaisten tai lähipiirin toimesta, asiakas voidaan ohjata käyttämään ulkopuolista asiointipalvelua mm.

kauppakassipalvelu

- siivouspalvelu; järjestetään ainoastaan sotaveteraaneille ja sotainvalideille, muuten asiakkaat ohjataan hankkimaan siivouspalvelut yksityisiltä palveluntuottajilta.

Yksinasuvat 75v. täyttäneet % vastaavan ikäisestä väestöstä - indikaattori ilmaisee vuoden lopussa kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuuden prosentteina vastaavan ikäisestä väestöstä. Indikaattoria laskettaessa kotona asuviksi laskettiin muut kuin sairaaloissa ja terveyskeskuksissa pitkäaikaishoidossa, vanhainkodeissa, vanhusten tehostetussa palveluasumisessa, kehitysvammalaitoksissa tai kehitysvammaisten autetussa asumisessa olleet. Väestötietoina käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa.

Ranualla kotona asuvien osuus oli v. 2020 49,8%, v. 2021 50,6% ja v. 2022 51,9%.

75 vuotta täyttäneiden yhden hengen asuntokunnat, % vastaavan ikäisten asuntokunnista [Info 2451](#)

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	56,8	56,6	56,5
Pello		52,5	53,3	53,5
Posio		50,8	50,9	51,0
Ranua		49,8	50,6	51,9
Salla		54,2	52,7	53,7

Erityiskorvausoikeus (75 % tai 100 %) voidaan myöntää henkilölle, jolla on vakava ja pitkäaikainen, lääkohoitoa vaativa sairaus. Näitä sairauksia on viitisenkymmentä. Saadakseen oikeuden potilaan tulee hakea sitä Kelalta ja liittää mukaan tavallisesti erikoislääkärin kirjoittama lausunto, joka arvioidaan Kelassa. Kela rekisteröi kaikki oikeutetut taudin tarkkuudella. Heitä on vähän yli viidesosa koko väestöstä. Erityiskorvausoikeus kuvaa melko hyvin pitkäaikaissairastavuutta väestössä. Sen ulkopuolelle jää kuitenkin mm. allergioita ja joitakin tuki- ja liikuntaelinsairauksia, joista allergiat ovat erityisen yleisiä lapsilla, ja tukielinsairaudet puolestaan yleistyvät myöhäisellä työiällä ja vanhuksilla. Ranualla osuus oli v. 2020 61,7%, v. 2021 61,5% ja v. 2022 60,4%.

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavan ikäisestä väestöstä [Info 236](#)

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	61,4	61,0	60,8
Pello		60,6	60,5	59,9
Posio		63,6	62,3	61,1
Ranua		61,7	61,5	60,4
Salla		67,5	67,0	65,8

OSA II Valtuustokauden suunnitelmat

1. Kuntastrategian painotukset ja linjaukset

Kesyttämätön Ranua

Visio: Ranuan kuntastrategian tavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvointi sekä yritysmönteisyys. Kuntastrategian tavoite on, että Ranua on vuonna 2030 rohkeasti uudistuva ja yritteliäs kunta, jonka elinvoima kumpuaa aktiivisesta yhteisestä sekä monipuolisesta elinkeinoelämästä ja rikkaasta luonnosta.

Arvot ja toimintatapa: rohkeus, yritteliäisyys, lapsiystävällisyys, avoimuus ja vastuullisuus

Tämä tarkoittaa sitä, että Ranua on yritysmönteinen kunta, joka ottaa kaikessa päätöksenteossa ja toiminnassa huomioon lasten oikeudet ja hyvinvoinnin.

[Ranuan kuntastrategia](#)

Ranuan kunta kehittää toimintaansa seuraavien tavoitteiden pohjalta:

1. Väestötavoite on 3 700 asukasta ja tuleville vuosille väkiluku pysyy samana. Turvataan välttämättömät peruspalvelut.
2. Palvelujen tuottamisessa huomioidaan hyvinvointia vahvistavat toimet.
3. Yritysmönteinen Ranua
4. Työllistämistoimenpiteitä kehitetään TE2024 uudistuksen kanssa.
4. Tuetaan kyläalueiden elinvoimaa. Asuin- ja elinympäristön viihtyisyyttä parannetaan ympäristöinvestoinneilla, luontoliikuntareiteillä ja kaavoituksella.
6. Maanhankinnalla tuetaan asunto- ja elinkeinopoliittisia tavoitteita.
7. Kunnan palveluvarustusta kehitetään taloudellisten voimavarojen mukaan ja hyödyntäen seudullista yhteistyötä.
8. Ranualaisille nuorille tarjotaan mahdollisuus laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Tavoitteiden saavuttamiseksi opetusta annetaan monipuolisin keinoin digitaalisia oppimisympäristöjä hyödyntäen. Lukiokoulutus antaa yleiset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja ammatilliseen koulutukseen. Koulutuksen kehittämisessä huomioidaan Ranuan luonnon erityispiirteiden ja arvokkaiden suojelualueiden mahdollisuudet ympärivuotiseen luontomatkailuun ja tutkimukseen.

2. Hyvinvoinnin edistämistä tukevat ohjelmat, suunnitelmat ja säädökset

Ranuan kunnan strategia 2022-2030

Ranuan kunnan tilinpäätös ja toimintakertomus 2022

Ranuan kunnan talous- ja toimintasuunnitelma 2023

Ranuan kunnan hyvinvointikertomukset
 Päihde- ja mielenterveysstrategia
 Elinkeino-ohjelma 2023-2030
 Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma
 Ikäihmisten palveluopas
 Sosiaali – ja terveyspalveluiden suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi
 Etsivä nuorisotyö
 Kouluterveyskysely 2023
 Move-mittaukset 2021
 Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2021
 Unicef -lapsiystävällinen kunta
 Opiskeluhoito

 Vanhuspalvelulaki
 Sosiaalihuoltolaki 2015
 Perusopetuslaki
 Lukiolaki
 Varhaiskasvatuslaki
 Nuorisolaki
 Liikuntalaki
 Kulttuurilaki

3. Valtuustokaudelle painopistealueet eri ikäryhmillä:

1. Painopistealue ja kehittämiskohde/kohteet			
Lapsiperheet			
Tavoitteet	Toimenpiteet/vastuutahot	Resurssit	Arviointimittarit
Terveelliset ja ajanmukaiset turvalliset tilat	Uusi päiväkot	Kunta Varhaiskasvatus Henkilökunta	Valmis uusi päiväkot ja remontoit uudet viskari/eskari -tilat
Lastenkulttuuri	Lastenkulttuurin tarjonta	Vapaa-aikatoimi	saavutettavuus, osallistujamäärät
	Matalan kynnyksen toiminta lapsiperheille	Lapha, Varhaiskasvatus, Seurakunta	
	Perhekeskustoiminnan kehittäminen	Kunta, Lapha, 3. sektori	

2. Painopistealue ja kehittämiskohde/kohteet			
Lapset ja nuoret			
Tavoitteet	Toimenpiteet/vastuutahot	Resurssit	Arviointimittarit
Nuorten hyvät ja laadukkaat palvelut ja ennaltaehkäisevä kasvatustyö	Nuorisotila- ja avoin nuorisotyö, Etsivä nuorisotyö, Nuorten työpaja, tapahtumat, matalan kynnyksen	vapaa-aika-toimenohjaaja, etsivä nuorisotyö, koulunuorisotyö hanketyö, koulujen	Kävijämäärät/saavutettavuus, osallistujat tapahtumat/retket/leirit, hankkeen tulokset

	harrastamismahdollisuudet, kansainvälisyys	henkilöstö, srk:n nuoriso-ohjaaja, 4H, liikuntajärjestöt	
	Lasten ja nuorten harrastetoiminta	Ammattitaitoiset ohjaajat	Osallistujamäärät Kouluterveyskyselyt
Lastenkulttuuri	Lastenkulttuurin tarjonta alle 18 v.	Vapaa-aikatoimi	Toteutuneet aktiviteetit
Terveelliset ja ajanmukaiset tilat	Uusi yläkoulu/lukio	Kunta	Valmis uusi koulu
Yhtenäiskoulu	Yhtenäiskoulun käynnistäminen	Koulut	Kouluterveyskyselyt Move -mittaustulokset
Lukion houkuttelevuus/ monipuolistaminen	Kesälukio Lukiokurssit	Sivistystoimi/ kansalaisopisto Lukio opettajat	Kesälukion toteutuminen Opiskelijamäärät

3. Painopistealue ja kehittämiskohde/kohteet			
Työikäiset			
Tavoitteet	Toimenpiteet/vastuutahot	Resurssit	Arviointimittarit
Hyvinvoiva kuntalainen, liikunnan lisääminen	Kunnan henkilöstön ePassi, polkupyöräetu	Kunta	Käyttäjät Pulssikyselyt
	Lähe sieki liikkeelle (ex SuomiMies)	Vapaa-aikatoimi	Kävijämäärät
	Kuntovihot kesä-/talvikaudet	Vapaa-aikatoimi	Osallistujat
	Vapaa sivistystyö	Kansalaisopisto	Toteutuneet kurssit
Osallisuus	Osallistava budjetointi	Kunta	Ideat/äänestäjät
Kehittyvä elinkeino	Yritys- ja hankeneuvonta	Business Ranua	Asiakkuudet

4. Painopistealue ja kehittämiskohde/kohteet			
Ikäihmiset			
Tavoitteet	Toimenpiteet/vastuutahot	Resurssit	Arviointimittarit
Hyvinvoiva kuntalainen, liikunnan lisääminen	Kunnan Mummola, Myös Papoille	Vapaa-aikatoimi	Kävijämäärät
	Kuntovihot	Vapaa-aikatoimi	Osallistujat
	Vapaa sivistystyö	Kansalaisopisto	Toteutuneet kurssit

5. Painopistealue ja kehittämiskohde/kohteet			
Mielenterveys- ja päihdetyö			
Tavoitteet	Toimenpiteet/vastuutahot	Resurssit	Arviointimittarit
Hyvinvoiva kuntalainen	Mieli -koulutukset sivistystoimen henkilöstö Ennaltaehkäisevän päihdetyön viikko Koulutukset Tiedottaminen	Mieli ry EHYT ry ja muu 3. sektori kunnan hallintokunnat	osallistujat toteutuneet koulutukset/tapahtumat
	Hyvinvointilähete	Lapha, 3. sektori, Vasa-hanke, kunta	

6. Painopistealue ja kehittämiskohde/kohteet			
Työllistäminen, elinvoima			
Tavoitteet	Toimenpiteet/vastuutahot	Resurssit	Arviointimittarit
Työkyvyn tukeminen, työllistymispolkujen edistäminen	Kartoitetaan eri työllistymisvaihtoehdot, aktivointisuunnitelmat, palkkatuki-, kuntouttavan työtoiminnan, työkokeilupaikkojen selvittäminen.	kunnan työllistäminen, perhepalvelut/Lapha, TE-toimisto, TE2024-uudistus, kunnanhallitus, eri hallintokunnat, työpaja, järjestöyhteistyö	Osallistujamäärät, pitkäaikaistyöttömien työmarkkinatuen kuntaosuuden pienentyminen, asiakkuudet

7. Painopistealue ja kehittämiskohde/kohteet			
Turvallisuus			
Tavoitteet	Toimenpiteet/vastuutahot	Resurssit	Arviointimittarit
Liikenneturvallisuuden parantaminen	Kampanjat Tietoiskut	3. sektori Liikenneturva Poliisi, kunta	liikennerikkomukset
Ympäristön turvallisuus	Riittävä valaistus, hiekotus, valvontakamerat	Tekninen Destia	tapaturmat, omaisuusrikokset
Poliisin näkyvyys	Säännöllinen vuoropuhelu poliisin kanssa yleisestä turvallisuudesta		